Ч. 33. Należytość pocztową zapłacono ryczałtem

Львів, 19. серпня 1928

Почтову належитість заплачено гуртом Рік II.

Виходить що тижня

Адреса Редакції і Адм.:

„ПРАВДА“

Львів вул. Кльоновича ч. 8. II. пов.

Телефон 4—48.

Поодиноке число коштує 20 сотиків

ПЕРЕДПЛАТА

В КРАЮ:

Річно 10 зол. Піврічно 5 зол. Чвертьрічно 2 з 50 сот. Місячно 1 зол

ЗА КОРДОНОМ:

Річно 2 амер. доляри або їх рівновартість

Зїзд леґіоністів

В неділю 12. с. м. відбувся в Вильні зїзд леґіоністів під проводом маршала Пілсудського. Весь польський загал привязував до того зїзду дуже велику вагу. Всі сподівалися в тому дні якихсь надзвичайних подій, нових орієнтацій. Від пару місяців заповідали усі польські часописи промову маршала, яку мав він виголосити на тому зїзді. Ця промова — мала всю політику Польщі — справу майбутньої зміни конституції — справу Литви, Вильна і много инших справ спрямувати в нове незнане русло. Та всі ті з тремтячим серцем переживані сподівання польського загалу — завели. Зїзд відбувся, маршал Пілсудський виголосив свою промову. Та нічого надзвичайного ані нового ні зворушуючого промова ця для всеї Польщі не принесла. Пілсудський виголосив ряд особистих споминів. Зі загальних справ порушених у тій промові цікаве лиш те, що після слів Пілсудського славне „повстання“ Желіґовського, яке відірвало Вильно від Литви та прилучило до Польщі — не було дійсним, самочинним повстанням, але була це згори уплянована і переведена акція, до якої „повстанців“ закликав сам маршал, бо він там „виріс, до школи ходив“, та тому, „що Вильно найкраще місто в світі“. Виленську справу „закінчив“ Пілсудський словами: „Вильно мусить бути моє!“

Новий лет

Як пишуть часописи, до нового лету через Атлянтійський океан приготовляється польський летун-сотник Ковальчук. Американські поляки вже заздалегідь приготовляються до шумного приняття відважного летуна. Польський часопис в Чікаґо розвинув у тій справі велику аґітацію. Американський летунський клюб визначив нагороду в сумі 50 тисяч долярів для того летуна, котрий перший перелетить з Европи до Чікаґо. Рада міста Чікаґа мала звернутися до Ковальчука, щоби він свій лет спрямував до того міста. — Також Ідзіковський і Кубаля незражені своєю невдачею не покидають думки про новий лет до Америки. Ходять чутки, що й летун Левін, який перелетів літаком з Америки до Европи — тепер назад хоче вертати воздушною дорогою з Берліна. Видай і він схоче одержати чікаґівську нагороду.

Смерть Радіча

Дня 8. серпня с. р. помер у Загребі Степан Радіч, провідник хорватського селянського демократичного обєднання. Смерть наступила наслідком ран, які одержав він у часі стрілянини в білгородській скупштині, про що ми давнійше писали. Вістка про смерть Радіча викликала в цілій Югославії велике вражіння особливо між Хорватами. На вістку про смерть, під домом Радіча зібралися великі маси народа. Тогож дня відбулося засідання державної ради, на якому обговорено політичне положення в краю, спричинене смертю Радіча. Уряд вислав родині помершого вискази співчуття, та запропонував, щоби похорон відбувся на кошт держави. На свого наслідника визначив Радіч перед смертю бувшого міністра Трумбіча. Похорон відбувся в неділю 12. с. м. Взяло в ньому участь поверх 40 тисяч людий, сотки делеґацій, представники уряду, короля та посли селянського обєднання. Над могилою була виголошена одна промова. Похорон відбувся спокійно.

Нове нещастя

Нове нещастя навістило Східну Галичину й Закарпаття. Як нам доносять, у ріжних околицях упав небувалий град та поспричинював великі шкоди в полі. В бобрецькому повіті знищив град засіви в громадах Ятвина, Калинівка, Голодовиці, Ліщина, Грушатичі, Оришківці й Стрілиська Нові, витовкаючи їх на просторі 1.550 моргів. Град доходив до величини курячих яєць і ваги 15 декагр. Поміж Оришківцями й Ліщином впало два кусні леду коло 1 дцм. довжини й 5 цм. грубости. В старосамбірському повіті знищив град засіви в громадах: Потік Великий і Тиха. В деяких околицях брили того „граду“ доходили до 5 ґр. ваги, 1 метра довготи і 30 цм. грубости. В нутрі того дивного граду знаходили каміння. Дахи на будинках подіравлені як решета від ударів того граду, поля винищені на великих просторах.

З того нещастя користають ріжні обманці, які продають забобонним, нерозумним людям якісь „чудесні“ дурнички, які мають „захоронювати“ від граду. У декотрих повітах, як у Борині, град вибив засіви цілком. З особливою нагальністю шаліла буря в Скільщині, де прим. у Тухольці град доходив до груд ваги 5 кільоґрамів. По розбиттю тих груд селяни находили в них якісь дивні камінці.

Рівночасно страшний ураган навістив наше Закарпаття, особливо околицю Ужгорода, посуваючись на північний захід. Комунікація зірвана. Шкоди дуже великі. Є жертви в людях.

За зміну конституції

З початком серпня відбулися наради представників соймового й сенатського клюбу „Безпартійного Бльоку співпраці з урядом“ над проєктами зміни конституції. Наради тревали через три дні, наслідком великої кількости матеріялу, бо зголошено аж 11 проєктів. Проєкти зголосили: 1) голова ґенеральної прокуратури Буковецкі. 2) віцеміністр Цар, 3) проф. Естрайхер, 4) проф. Яворскі, 5) сен. Каменецкі, 6) Кохановскі, 7) пос. Косцялковскі й пос. Лехіцкі іменем „Звйонзку праци мяст і всі“, 8) проф. Маковскі, 9) пос. Пясецкі (варшавська ґрупа консерватистів), 10) Евстахи Сапеґа (в імені віленської ґрупи консерватистів), 11) Ян Тарнавскі. З поміж тих всіх проєктів тільки два, а саме проф. Яворського й віцемін. Цара предложено готові, всі инші в формі програмових постулятів. Згадані два проєкти принято за підставу властивого проєкту зміни конституції ББ, при чому в остаточній редакції проєкту мають бути взяті на увагу постуляти Буковецкого, Косцялковского, Лехніцкого й Маковского. Проєкт Е. Сапеґи відкинено.

Арештовання майора-лікаря

У Львові арештувала військова жандармерія майора-лікаря д-ра Урбановіча, примаря львівського військового шпиталя. Урбановіч за грубі хабарі виставляв лікарські свідоцтва ріжним воякам, які не радо служили при польськім війську і їх на підставі тих фалшивих свідоцтв звільняли від військової служби. Враз із ним арештовано жидівку Люблінерову, яка хоч сама „невійськова“, та всеж таки на спілку з майором Урбановічем уміла „звільняти“ від війська.

Присилайте передплату!

З церковних справ

Наради гр.-кат. Епископів.

Ужгородський „Душпастир" повідомляє, що в першій половині серпня відбувся в Ужгороді Зїзд гр.-кат. Епископату під проводом Їх Ексцеленції Митрополита Шептицького. У Зїзді тім взяли участь: Преосв. Діонізій Няраді еп. Крижевацький, Преосв. Павло Ґойдич еп. Пряшівський і Преосв. Петро Ґебей. Ужгородські наради — це продовження нарад Літурґічної Секції минулорічного Зїзду гр.-кат. Епископату.

Нові Епископи.

Двох нових епископів римо-кат. обряду іменувала Апостольська Столиця: пралата д-ра Фр. Лісовського, ректора лат. сем. у Львові, епископом-суфраґаном у Львові і пралата д-ра Стефана Вальчикевича, еп. суфр. в Луцьку.

Нові переслідування православної Церкви на Радянщині.

ВЦІК у Харкові запорядив замкнення 25 церков і монастирів та 10 синаґоґ. Їх мають призначити для ріжних комуністичних орґанізацій. В Вел. Устюзі радянська влада арештувала епископа Євсієва й 7 інших духовних. Обжаловують їх у веденні аґітації проти радянського правительства.

Арештування католиків у Мехіку.

На розпорядження влади переведено в Мехіку знов масові арештування католиків. Загалом увязнили 50 католиків, серед них 1 священика. Більшість їх арештували в приватній домівці, в якій найшли вівтар і всілякі предмети потрібні до відправи Служби Божої. Арештованих обжалували в зломанні істнуючих протирелігійних законів.

Закон про постійний час Великодня.

Анґлійська палата громад приняла недавно проект закона, по якому Великдень припадавби все в другу неділю квітня. Сю постанову має ще апробувати король. Уряд мабуть перед предложенням її королеви порозуміється ще з релігійними властями і з Союзом Народів. З боку анґлійської Церкви не сподіються спротиву. Зате не відоме є становище Католицької Церкви, котра доси не признала цеї реформи.

Катастрофи — випадки

В сов. Росії околицю міста Хабаровська навістив шалений буревій. Ріки виступили з берегів і спричинили великі шкоди. — В Туреччині в місті Брусіє шаліла небувала пожежа. Згоріло 4 готелі, 6 домів і 48 маґазинів. Шкода виносить несповна один міліон золотих. — У Франції в Мулен упав в часі лету військовий літак при чому згинуло 4 особи. — В околиці Великих Будзейовиць скоїлася залізнича катастрофа. Поспішний поїзд, що їхав з Братіслави до Праги, зударився з особовим поїздом, що стояв на стації Втшельна. Коло 50 осіб віднесло рани, з чого 6 тяжкі, переважно від спадаючих клунків. Катастрофу спричинив машиніст поспішного поїзду, що не звернув уваги на сиґнали. — З Біґороду повідомляють, що в Новому Саді зірвали хвилі Дунаю поміст для причалювання, при чому втопилося 18 осіб. — З Москви повідомляють, що вилив Амуру зменшується. Загальні шкоди доходять до висоти 10 міліонів рублів. Знищених є 11 місцевостей. — З Ню-Йорку повідомляють, що в Льоренцвель Індіанополіс експльодувала місцева рафінерія нафти. Згинуло 8 людей, доля 15 людей невідома. Побоюються, що всі вони згинули. — Поблизу Гельсінґфорсу вискочив з шин трамвай і впав до води, в якій втопилося 6 пасажирів. — В околиці міста Спеція експльодувала фабрика стрільного пороху, при чому кільканадцять осіб згинуло. Усі телефонічні получення між Спеція й Ліворно перервані. Експльозія викликала велику паніку серед населення. — В станах Ґверреро й Веракруз у Мексику мали місце сильні потрясення землі, жертвою яких впали міста Оякскака й Пінотепа. Місто Нуіктепец лягло в румовищах. В наслідок припиненої ще до тепер телеґрафічної й телефонічної комунікації важко обчислити розміри катастрофи. Припускають, що кількість жертв у людях є велика. — Дня 6-го ц. м. о год. 3.43 ранку відчуто в Єрусалимі й околиці легкий землетрус. Після одержаних відомостей, землетрус не вирядив поважніших шкід. З Ню-Йорку повідомляють, що під стацією Мунд в стані Іліноа вискочив з шин поспішний поїзд і наїхав на особовий поїзд, що йшов рівнобіжним шляхом. Наслідки зударення були страшні. В особовому поїзді згинуло 10 осіб на місці, а 60 добуто з під румовищ возі в тяжкому стані. — Дня 6-го ц. м. о год. 1. попол. наступив у складі амуниції в Кацелльо під Букарештом страшний вибух. Вилетіло в воздух 400 стрілен великого калібру. Вибух спричинив пожежу. Причина вибуху, до тепер непросліджена. Про шістьох жовнірів, що стерегли складу амуниції, нема відомостей. — З Ґалацу повідомляють, що 7-го ц. м. знялася там страшна пожежа, що протягом коротко-

---

АНТІН ЛОТОЦЬКИЙ. 20

Гетьман Богданко

— Так, — сказав — відомий!

— І ти зважився зломити його! Ти знаєш, що тебе жде кара за це!

— Знаю, та я вже не січовик, я кидаю Січ.

— Кидаєш Січ-матір для гарних очей бісурменки — сказав князь Богданко згірдливо.

— Вона вже не бісурменка, вона сказала мені: „Твоя віра буде моєю вірою!"

Задумався князь Богданко:

— Дива діються на світі, на Божому! Я за жінкою, за Оленкою моєю шукаючи на Січ пішов, за неї ввесь Крим зруйнував, для ньої вірного побратима наразив на небезпеку, може й на певну смерть післав і не можу й на слід її попасти, а тут юнак між бісурменками несподівано милу дружину знаходить собі, що з любови каже: „Твоя віра буде моєю вірою!" Боже, кілько з цих, що впали від козацьких шаблюк могло стати христіянами, душу спасти, а я приказом своїм жорстоким, в ненависти, в жадобі пімсти замкнув їм на все шлях до спасення... Боже милосердний, прости мені! — молився князь Богданко в душі й звернувся до Петра тай сказав:

— Будь щасливий, козаче, з дружиною любою твоєю, хай тобі Господь благословить, щоб ти був щасливіщий від мене.

І спішно відійшов, подався з сотником Шахом на Січ.

А там ждала його нова несподіванка!

Тільки вийшов у курінь кошового отамана, а цей йому:

— Гості до тебе, Богданку!

— Гості?! Які? Хто? — питає князь Богданко.

У цій хвилині прискочив до нього молодий юнак і кинувся йому в обійми.

— Михась! — скрикнув радісно князь Богданко.

— Богданко! — кликнув юнак.

— Відкіляж ти тутечки на Січі взявся? — питає князь Богданко.

— А що брате? — Навкучило на чужині над книжками сидіти, так зложив книжки й подумав собі: „Годі мені тут у Падві тою латиною голову мучити, не буде з мене вчений, до шаблі тягне мене, до пригод вояцьких! Краще чкурну з академії з Падви в нашу Січ-матір, в нашу военну академію!" Подумав я так, тай не гаявся, пустився в дорогу. Прибув у наш дім, думав застану нашу неньку та тебе з Оленкою, та застав пустий дім, що правда, вже відбудований по руїні.

— Старий Домонтович добрий господар — каже князь Богданко.

— А вжеж! — притакнув князь Михайло Ружинський. — Він і оповів мені про все, що скоїлося. Не було мені чого сидіти дома! Помолився я на неньчиній могилі тай чкурнув на Січ, до тебе, щоб із тобою разом воювати.

— І добре зробив ти, брате. Впишешся в мій Ведмедівський курінь.

Повеселішав князь Богданко:

— Ти добре зробив, Михасю! — похвалив ще раз. — Разом воюватимемо, разом слави добувати і може — —

Не докінчив князь Богданко, ввірвав. Та докінчив за нього брат, князь Михайло:

— А вжеж, як Господь милосердний дозволить, поможе разом і визволити твою Оленку. Ой, гарна десь вона тепер! Як я відїздив в Італію, то вона ще тільки підросток була, але вже заповідала собою, що розвинеться в красавицю, хоч куди.

А князь Богданко:

— Вона дуже бажала, щоб ти був на нашому весіллі, щоб дружбував їй і дуже жалувала, що ти не міг приїхати.

Осьтак на розмовах, на споминах минув обом братам день. І пізно в ніч розмовляли ще, та вкінці сон зморив їх, сплющив їм знеможені очі.

го часу знищила в центрі міста 12 великих домів. Понад 100 родин опинилися без криші над головою. Пожежу зльокалізувало військо. — В Баварії, в околиці Бамберґу розшалілася градова буря з буревієм. Град винищив цілковито збіжжа, а буревій поломив і повиривав з корінням дерева на кілька кільометровому просторі дооколичних лісів. Вивернулося теж кільканадцять фабричних коминів. Є жертви в людях.

Вісти зі совітів

Нищать церкви.

Московський „совєт“ рішив знищити сього року такі старі будівлі: церкву і дзвінницю св. Миколая, дзвінницю і „трапезну“ Стрітенського монастиря, дзвінницю Казанського Собору, дзвінницю Благавіщенської церкви, Ладожську каплицю, дві каплиці на Сокольниках, церкву Параскеві Пятниці і церкву Трох Святителів. Як на один рік — то хіба до волі. — Московський совєт — пише „Вечерняя Москва“ — проектує зачинити Алексеєвський цвинтар і завести на його території великий прилюдний парк на 15 десятинах. Кревняки мерців, що спочивають там, зможуть складати заяви, чи хотять, щоби зберігти могили їх близких. Ті могили, щодо яких не буде ніяких заяв, зрівняють із землею. — Преса доносить, що президія Всеукр. Вик. Ком. Совєтської України рішила замкнути 34 церкви у ріжних околицях України. Має се бути тільки початок дальшої боротьби з релігією, викликаної зростом релігійних настроїв мас.

Так виглядає „свобода віри і совісти“ в гарній державі за Збручем.

Розстріл 11 повстанців на Україні.

„Руспрес“ доносить, що радянський суд в Умані засудив на кару смерти 11 членів українського повстанчого відділу отамана Хмари. Центральний виконний комітет відкинув прохання засуджених про помилування й їх розстріляли.

Поляк ґенеральним секретарем КП(б)У.

Згідно з волею Москви Центральний Комітет Комуністичної Партії України назначив ґенеральним секретарем партії Поляка Станіслава Косьора. Дотеперішнього ґен. секретаря Жида Каґановіча визвали з Харкова в Москву на посаду секретаря Центр. Комітету Всесоюзної Комуністичної партії. Наші „радянці“ повинні „обовязково“ поїхати зложити чолобитню свому новому достойникови.

Повінь на Далекому Сході.

До Москви наспіли алярмуючі відомости про повінь на Далекому Сході, яка обняла теж бірбіджанську округу. Місто Тіхонькоє опинилося теж під водою. Небезпека повіни загрожує цілій окрузі. Комзет переказав до Бірбіджану 80.000 рублів, совітський уряд рішив виасиґнувати міліон рублів на допомогу для навіщений повінню. До тепер заноtовано понад 50 залитих водою осель поміж Благовіщенськом та Хабаровськом. В Хабаровському заведено примус праці для населення, яке змобілізовано для рятування державних установ і харчевих засобів.

З церковних справ.

Замикають банки

В звязку з оголошенням нових приписів про закладові капітали банкових інституцій, на основі яких вимагається від банків виказання 5 міліонів золотих, в самій Варшаві припинить своє життя коло 10 більших банків. Ще більше банків стане в обличчу смерти на провінції. Вісти зі Совітів.

Дипльоматична крадіж

Велике занепокоєння викликало в Льондоні таємне зникнення державних документів першорядної ваги. Папери зникли в невиясненний спосіб в подорожі автом одного з вищих анґлійських урядників в Льондоні. Були вони вміщені в двох малих підручних куфрах. Слідство не дало досі позитивного висліду. Преса не оголошує ніяких подробиць, які вияснили би цю таємничу крадіж.

Американський суддя про комунізм

Америк. суддя, Гарі Фішер, котрий через кілька років жив в Росії в часі революції каже таке про теорію комунізму: „Комунізм не істнує в Росії і ніколи його там не було. Комунізм істнував лише в промовах провідників. Хлібороби не знають, що означає слово комунізм, а як-раз хлібороби-селяне творять Росію. Вони знають лиш те, що большевики дали їм еманципацію, Вони бажали осягнути власність землі. котру управляли. Те все, що вони знали або знають про комунізм, а про иньше вони не дбають.“

А на другий день рано загомоніли, загреміли литаври січові, запоріське козацтво на раду скликали.

І заметушилася Січ, скоро заповнився січовий майдан козацькими чубатими головами. Густо, густо на майдані лицарства, як ніколи. Уставляється козацтво в підкову, середину запорісъкій старшині лишає.

І виходить старшина: кошовий Клим Сокольський, військовий суддя Богдан Микошинський, військовий писар Петро Загорівський, військовий осавул Яким Жмайло. Стають по середині підкови. Кланяються по тричі товариству січовому.

А кошовий отаман Клим Сокольський високу отаманську комишину піднімає, словами промовляє:

— Дозвольте панове товариство, лицарство січове славне, до вас слово держати!

— Говори, говори, батьку кошовий! — загуло, загреміло товариство січове в один голос.

І кошовий отаман Клим Сокольський чуба поправляє й говорить спершу повагом, сливе тихо, а там щораз палкіше, щораз грімкіше:

— Товариство славне січовеє! Дозволив нам Господь милосердний під проводом лицаря славного Богданка Ружинського щасливий похід на бісурмена, ворога християнського відбути, багато, не мало невольника християнського з бісурменської неволі й із каторги тричі лютої визволити, багато добичі придбати! І ялося нам, християнському лицарству, всевишньому Господеві подякувати за ласку Його, ялося помолитися за душі цих лицарських товаришів, що в бою з невірним бісурменом буйні голови зложили! Ялося! Та де нам подяку зложити Всевишньому, де нам молитися Йому? Ми, християнське лицарство, за віру Христову кров проливаємо, а тут на Січі навіть Дому Божого, церкви святої не маємо!

Зашуміло товариство, мов тії джмелі в лісі.

— Треба, треба нам церкву святу будувати — кричать одні.

— Не треба, не треба! — кричать другі — увесь мір Божий, світ увесь церква Його.

— Не треба, не треба! Наші діла, наші вчинки лицарські, молитва до Бога.

Шуміло, гуділо товариство. „Треба церкви!“ „Не треба нам церкви!“ „Треба!“ „Не треба!“ — мішаються з собою противні голоси. І не знати, котрі голоси перемагають. Аж виступає князь Богданко Ружинський:

— Дозвольте, панове товариство мені до вас слово держати.

— Говори, говори! — йому в відповідь товариство.

І говорить князь Богданко грімко, грімко:

— Товариство славне! Правду каже наш кошовий, що нам на Січі треба дому Божого, Церкви святої, правду святу каже! Чи знаєте, що про нас запоріжців на Україні говорять, як сміються з нас? Кажуть таке, що як спитати в запоріжця, де його церква, то він відповідає: „Ось копиця сіна, таж церква запоріська!“ Так посміхуються з нас по всій Україні широкій! Чиж дозволимо на це, щоб така слава про нас, лицарство християнське, по нашій рідній Україні ходила! А коли не буде в нас церкви, не буде на Січі найсвятішої Евхаристії, то ця слава буде заслужена. Миж християнське лицарство й повинні на Січі святий хрест мати й Господа Нашого, в найсвятішій Евхаристії утаєного...

Тут увірвав князь Богданко й водив зором по козаках. Козацтво мовчало. Ніхто ні словечком не озивався.

Тоді князь Богданко знов став говорити:

(Дальше буде.)

Случай винаходцем

(*о. С. К.*). Хоча людський ум доверншив стільки надзвичайних діл, то таки чимало річей не бачилоби денного світла, якби не поміч сеї могутної сили, котру називаємо случаєм. Нераз сам тільки припадок чинить чоловіка винаходцем. Не дивниця, що густо-часто, найбільш інтересні винаходи походять від людий, котрі про якінебудь технічні відомости не мають найменшого поняття. А далі навіть винаходи фаховців і вчених якже часто завдячують своє повстанне помочи припадку!

І так пр. так дуже хосенний винахід, як машина до шиття, зродився завдяки снови. *Зінґер лежав* у ліжку і мріяв про машину, котра виповнялаби усі його гадки в сні й на яві. В мрії зі сном побачив дикуна, котрий гнав на кони з витягненим списом. Хоруговка списа маяла при великім отворі, який знаходився на кінці оружжа. Зінґер здивувався — велике питання було розвязане. Ушко повинно знаходитися при кінци голки, а ні — як при звичайних голках — при тупім закінченню. Новочасна *машина до шиття* зістала винайдена.

Припадок поміг рівнож *Зенефельдови* при відкриттю літоґрафії. Одного дня гладив він камінь, щоби можна було на нім щось вирізьбити. Саме тоді мати попросила його, щоби скоро списав біле для прачки. Паперу під рукою не було, тому записав біле чорнилом на камени. Коли кілька днів пізнійше хотів письмо усунути, впав на гадку змити його квасом і відкрив зі здивованням, що письмо позістало. Се було тим першим етапом, котрий допровадив його до *літоґрафії*.

Знана є історія про дітей голендерського шліфера скла. Сі діти підчас забави зложили два ошліфовані скла і дали в сей спосіб батькови притоку до винайдення *далековида*.

Один норимберський точильник случайно скропив квасом свої окуляри і дійшов до методи *рисування на склі*.

Бессамер, винаходець нового способу топлення зеліза, війшов на дорогу винаходця тільки припадком. Іменно його сестра, віддана залюбки малярству, звернулася до нього з просьбою, аби зладив її вибагливу точку на рисунки. Щоби сповнити її бажання, купив золотий порошок. Висока ціна сього порошку насунула гадку, щоби видумати машину, котра витворювалаб сей порошок значно дешевше. Скоро таку машину винайшов, удався до знаної фабрики і продав відкриття за значну суму. Ся подія стала в його життю точкою переломовою: від тепер один винахід йшов за другим, приспорюючи Бессамерови гроші і славу.

Сахарина завдячує своє повстанне також случаєви. Химік *Фальберґ* занятий був у літі 1878 р. в ляболяторії університету в Бальтіморе. Одного дня підчас вечери звернув увагу на солодкий смак хліба. Смак походив з його рук, хоча умив їх старанно. Побіг зараз до ляборатoрії, де переглянув усі судини й реторти. Небавки ствердив, що в одній судині було щось дуже солодкого. *Сахарина* зістала винайдена.

Завдяки терпеливому случаєви положив *Альфред Нобель* підвалини під свій великанський маєток, з котрого міг пізнійше утворити свою міжнародню фондацію. Занятий був у свойого батька в фабриці нітроґліцерини (вибухового матеріялу). Через довгі літа надармо старалися получити сей плин з яким тілом сталим, щоби в сей спосіб зменшити небезпеку в часі перевозу сього так грізного матеріялу вибухового. Одного дня запримітив Нобель, що нітроґліцерина витікає з бочки і всякає до дрібонького шутру, який служив до опакування. В сей спосіб утворена маса посідала рівну силу вибухову як сама нітроґліцерина, а була значно догіднійша і безпечнійша. В сей спосіб винайдено *динаміт*.

Перед 25 літами стояв молодий Італієць на побережу Нової Фунляндії. При устах мав звичайні телефонічні слухавки та заразом пускав паперового змия т. зв. діточого орла. До сеї „забавки" був однак прикріплений сталевий дріт. На березі знов Конвалії, віддаленої від Нової Фунляндії простором двох тисяч миль бурливого моря, висилав інший чоловік сиґнал у воздушний простір, маючи надію, що сиґнал сей дійде до молодого Італійця. Знечевя чоловік з орлом розріжнив у трудневім повітрі виразне трикратне стукненне, яке в азбуці Морсого означало букву „S". Був се п е р ш и й з в у к, післаний б е з д р о т у через океан — була се побіда. Сей молодий Італієць се — *Марконі*.

Як бачимо, справді случай грає в винаходах чималу ролю, але товаришити йому мусить також звичайно ґеній винаходця.

Смерть на дні моря

Італійська підводна лодка в часі вправ зударилася з воєнним кораблем та в одній хвилині пішла на дно. Італійська фльота зараз підняла заходи, щоби добути її з 40 метрової глибини. Протягом 34 годин удалося добути лодку на поверхню. Та вже було запізно. Вся залога в числі 31 осіб зґинула в затопленій лодці, вдусившись трійливими ґазами.

о. С. КОВАЛІВ 7

З вандрівки по Римі

Конфесії є прикметою всіх найстарших і найбільших римських базилік, як пр. сз. Петра, Івана Лятеранського, Марії Більшої, св. Лаврентія, Кекилії і інших. Звичайно перед головним престолом, що в середині святині, знижається в півколі підлога до глибини чотирох метрів; мармурова балюстрада окружає тз заглиблення, а штучні сходи ведуть в долину, де пишається престол, а під ним спочивають мощі святого, у честь якого церкву здвигнено. Подібно мається річ і тут.

Конфесія св. Петра займає місце давної ораторії, яку побудував св. Анаклет, другий наслідник по св. Апостолі Петрі. Вона є обведена в промірі чотирох метрів мармуровими поручами, а кругом розставлені вічні лямпи з позолоченого бронзу горять безодпочинно днем і ніччю, з виїмком Великої Пятниці. Сих лямп є 89. Подвійні сходи ведуть на долину до властивої конфесії; перед входом знаходиться мармурова статуя Пія VI. Лице статуї сего папи віддане є з таким життям, що годі оглядати його без зворушення. До гробу ведуть металеві, золочені двері, які походять ще зі старої базиліки. За дверми видно престол, під ним спочиває тіло первопрестольника Апостолів у спіжевій трумні. Стіни за престолом покриті мозаїками Спасителя з IX. століття і св. верховних Апостолів Петра і Павла з часів Урбана VIII. Се місце, виложене найдорожшими марморами, було завсіди уважане за святе. Над спіжевою домовиною видно премногоцінну скриню, в якій складають ново зроблені і посвячені палії (вовняні відзнаки для єпископів). Напроти самої конфесії є підземний престол, на якім чужосторонні священики або єпископи відправляють Службу Божу. Але вхід до сего престола є зовсім инший, ніж до конфесії.

Якщо в кашаючих від золота навах базиліки св. Петра чимало предметів розриває увагу богомольця і перешкаджає його скупленню, то натомісць сама конфесія та її урядження спонукує мимохіть до побожности й молитви. Сі спокійно а торжественно горіючі вічні лямпи, які здаються говорити про важність сего місця, статуя Пія VI., а передусім товпи вірних, які клячать заєдно на мармурових степенях балюстради і раз-у-раз напливаючі щораз то нові прочани з усіх кінців світа і зі всіх станів, ущасливлені тим, що на гробі Світильника вселенної могуть помолитися за себе й за дорогі серцю особи — усе те настроює мимохіть душу до побожности і молитви.

Великий престол, який знімається над гробом Князя Апостолів, відзначається великою простотою: є се труба мармурова плита, а на ній міститься тільки хрест і ліхтарі. Над престолом, при якім тільки папа відправляє св. Літурґію три рази до року (Великдень, Різдво і день св. Петра), знімається спіжевий бальдахим, спертий на чотирох стовпах зі золотого бронзу. Бальдахим прикрашений є в горі статуями анґелів і вінцем цвітів. Висота бальдахиму виносить 42 метрів, рівняєся отже кількаповерховій камениці, а мимо сего никне серед величі базиліки й копули.

З чотирох сторін престола конфесії знімаються великанські філяри, на яких спочиває величава копула, яка є найбільше мистецьким твором будівничої штуки Мікель Анджеля і взагалі нових часів. В філярах є вижолоблені заглублення, в яких уміщено пятьметрові статуї: св. Олени, св. Вероніки, св. Льонґіна і св. Андрія. Понад статуями на кождім філярі є ґалерії, де переховують найцінніші реліквії: частину св. Хреста, копіє Льонґіна, яке пробило серце Христове, хустку св. Вероніки і голову св. Андрія.

В деякі великі свята показують каноніки св. Петра сі реліквії народови з чотирох льож або бальконів, уміщених понад статуями. Льожі сі, славне діло Бернінього, є 10 метрів високі, а 5 метрів широкі та украшені символічними знаками. До сих льож вільно входити тільки каноникам базиліки св. Петра. Тому папа якщо іноді позволить кому там увійти, то

Зі світа

Суд над убийником Обреґона.

Хосе де Леон Тораль, убийник нововибраного президента Обреґона, спасся від воєнного суду. Найвисший суд Мексика заборонив поліції та військовим судам судити його, а приказав віддати його під цивільний суд. Мексиканські ґазети подають стенографічний протокол з розмови президента Калєса з убийником Обреґона. Зі сеї розмови виходилоби, що вбийник справді звихнений на умі. Коли його питав Калєс, який мотив казав йому вбити Обреґона, вбийник відповів, що він убив Обреґона на приказ Христа царя, щоби Його закони були виконувані в Мексику. Далі він говорив, що вбийством хотів він змазати гріх з мексиканського народа. Він ручив, що спільників не мав ніяких. Він сподівався згинути підчас атентату, а коли не згинув, то в сьому він бачить діло Божого Духа. Він не хотів виявити свого родинного імени, бо, мовляв важне лишень перше імя. Він признав, що має родичів, жінку й діти, але казав, що се важне тільки для нього й Бога. Похорон тіла Обреґона відбувся в місцевости Ґватабамбо, в стейті Сонорі, де Обреґон родився.

Вісти з Франції.

В неділю 5-го серпня відбулося в Парижі велике маніфестаційне комуністичне віче. Супроти того, що інтервенція поліції показалася безуспішна, завізвано для розгінання маніфестантів військо, яке без труду виконало наказ. Арештовано 138 осіб, з яких поліція затримала 98. Чужинців мають видалити поза межі Франції. Французька преса виявляє велике вдоволення з приводу зарядженнь поліції, завдяки яким проби комуністів заколотити публичний спокій не вдалися. Разом з тим преса витає уряд з нагоди його енерґійного становища. „Матен" заявляє, що Франція дала ще раз доказ, що не стерпить ніяких вуличних маніфестацій, уладжуваних людьми, що носять лібер́ію, куповану за гроші комуністичного інтернаціоналу.

Роковини мира.

До Парижа прибула проща британського леґіону, щоби пошанувати память Анґлійців, які згинули в світовій війні. На чолі прощі стanув Князь Валії. В Ппр відбудеться велика дефіляда прощі перед ґен. Фошем і 87 прапорами поодиноких анґлійських дивізій.

Стріли в редакції.

З Загребу повідомляють: Один з залізничних робітників убив 9 стрілами начального редактора часопису „Єдинство". Убийника, який заявив, що не міг далі терпіти політичної кампанії того часопису проти Радіча, арештовано.

Згоріли живцем.

З Риму повідомляють: Село Чентурелльо навістила нагальна пожежа, яка потягнула за собою катастрофальні наслідки. Посуха, яка панувала в тій місцевості, від довшого часу, причинилася до незвичайно швидкого поширення пожежі, яка знищила понад 100 забудовань. В огні згинуло 36 осіб, кількадесять віднесло рани й попарення. Рятівнича акція вспіла зльокалізувати вогонь і не допустити до пожежі засівів.

Дописи

БОЛОХІВЦІ, Дрогобиччина (Діточий концерт). Гурток дітей „Рідної Школи" з Дрогобича, під проводом управителя школи п. Гаврушкевича й учительки п. Ґавдяківної дав у нас чудовий концерт. Хоч була непогода, прибули пішки (більше як 7 кільометрів) з дітворою з Дрогобича Вп. П. П. Ґаврушкевич, Ґавдяківна та Шміґельський, урядник „Рідної Школи". Чудовий був добір співів, декляманцій, руханкових вправ зі співом, вправ пластунів, а все навіяне теплом і любовою до свойого рідного. Концерт зробив гарне та миле враження й показав людям, як виховує своя „Рідна Школа" дітей — цю надію на кращу будучину. На прикінці Вп. Шміґельський у гарних словах пояснив мету й значіння „Р. Школи". По відспіванню „Ще не вмерла Україна" народ, що виповнив був салю по береги і розходився піднесений на дусі до дому. Більше таких концертів по наших селах, а популярність і розуміння значіння „Рідної школи" зросте та скріпне на селах.

Учасник.

СТРІЛКИ, повіт Старий Самбір. (Звідомне віче о. сенат. Ю. Татомира і посла Гр. Тершаківця). Дня 29. липня (неділя) зїхали до нашого села Впр. о. сенатор Ю. Татомир і п. посол Гр. Тершаковець, щоб здати звіт з діяльности Українського Клюбу в соймі й сенаті. Звідомне віче зачалося в год. $10^1/_2$ перед полуднем, в стодолі українського прихідства. Вічевиків було богато; майже всі люди, що були в церкві — на Службі Божій, пішли на віче, а о 11 годині надійшли ще на віче люди: з Лопушанки хом. і з Топільниці. Віче отворив місц. парох — Впр. о. радник К. Кузик — покликуючи за згодою присутніх на предсідателя Т. Коцура з Топільниці, а на секретаря Мих. Титаря зі Стрілок — обох господарів. Перший заняв слово Впр. о. сенат. Тато-

---

упеpід іменує його почесним канонікoм сеї базиліки. Іще висше понад льожами знаходяться великанські, мозаїкові образи чотирох Євангелистів.

Філяри получено зі собою сміло киненими луками, над якими видно фриз, а на нім, на синім тлі, латинську напись: „Ти є Петро, і на сім камени побудую Церкву мою і дам тобі ключі царства небесного." Букви сеї мозаїкової написи є майже два метри високі. Над сею написю є залізна балюстрада. Як з неї глядимо на церкву, щойно тоді набираємо поняття про величину сего собору.

Як глянемо в гору, бачимо спочиваючу на луках славну аттику, прикрашену навколо в пілястри, які парами стоять поміж 16 вікнами. На аттиці знімається знана на весь світ копула, прикрашена мозаїками, які представляють Христа і Пр. Діву серед апостолів і ангелів. Над копулою іще висше знімається так звана ліхтарня. Від підлоги базиліки до склепіння ліхтарні є 117 метрів, а се рівнеться висоті 28 поверхової камениці. Сама ліхтарня є на 15 метрів висока і осмотрена 16 пілястрами, які розділюють 16 лукових вікон. На фризі ліхтарні видніє напись, яка голосить, що за Сикста V. довершено будову копули 1590 р. Склепіння копули і ліхтарні є виповнене ріжними образами з мозаїки, які представляють Христа, Пр. Діву, 12 апостолів і ангельські хори, а на самім вершку Бога Отця серед Херувимів. Оглядані зблизька мають сі постаті вираз грізний, бо замітні шорсткі камінчики, з яких вони складаються; щойно здалека видаються так милі й гладкі, наче мальовані пензлем.

Попри конфесію св. Петра дістаємося по двох порфірових ступнях до хорової трибуни, або пресвитерії, де у великі свята громадяться кардинали біля Найвисшого Пастиря. Великий престол в преспитерії має назву *„катедри"* св. Петра ізза цінної реліквії, яку посідає. Є нею епископський трон, на якім, як свідчить історія, засідав св. Апостол Петро, перший епископ Риму і з неї толосив Євангеліє, оповідав про Христа, його чуда, любов і муки. Се крісло мав подарувати Пуденс, наверненйй римський сенатор, у якого мешкав св. Апостол. Зроблене воно з єгипетського дерева, але прикраси зі золота і слоневої кости додано щойно в V. століттю.

Сама ся катедра знаходиться в спіжевій скрині, яка спочиває на чотирох пятьметрових статуях св. Амброзія, св. Авґустина, св. Атаназія і св. Йоана Золотоустого. Чудова гадка криється в тім урядженню: так як апостольська катедра означає непомильний уряд і учительську повагу папів, наслідників св. Петра — так знова підтримуючі її св. Доктори грецької і римської Церкви узмисловлюють своє післанництво, щоби приспорювати й додавати на зверх поваги та блеску св. Столиці, стаючи через святість життя і свої діла наче її філярами і підпорою. Над престолом, на якім спочиває катедра св. Петра, знімається голуб в морю світла і блесків, серед ликів ангелів. Представляє він символічно св. Духа, жерело і основу папської непомильности в річах віри і обичаїв. Від сеї то катедри названо сам папський уряд „Апостольською Столицею".

По обох сторонах катедри є гарні гробівці: по лівій Урбана VIII., а по правій Павла VII., Тут також видніють назвиска епископів і пралатів, в присутности яких Пій IX. оголосив 1854 р. доґму Непорочного Зачаття. Взагалі в базиліці св. Петра і в її підземеллях спочивають мощі поверх 100 Намісників Христових, а чимало з них посідає тут власні, багаті й величаві гробівці. Сі гробівці належать до великих і справді цінних прикрас собору св. Петра. Одні з них опираються о стовпи або філяри, инші уміщено в заглибленнях філярів та мурів; а усі яснілоть красотою, а своєю висотою дорівнують престолам. По їх боках поставлено марморові стовпи і пілястри або мозаїкові образи. Сі гробівці се наче жива історія Церкви, бо до імен папів привязана її доля й недоля, боротьби і побіди.

(Дальше буде.)

мир і здав звіт з усього, що доси діялось в соймі і сенаті, а з окрема реферував про діяльність Української Парляментарної Репрезентації. Справу організації взагалі в нашому народі, а з окрема господарської — реферував посол Гр. Тершаковець. Потім на запит посла: чи присутні висказують своє довіре послам і сенаторам Українського Нац. Дем. Обєднання — тіж відповіли одноголосно й грімко — так!

Тільки п. Прокопик, що то його ремеслом все й всюди висувати своє нерозумне „я“, негодував та хотів вигнати нарід зі стодоли — говорячи: „ми маєм мати пробу та представлення“, та народ заявив, що не Прокопик господар стодоли, висміяв его і відбув віче до кінця.

Віче закінчилося грімким відспіваннєм нац. гимну: „Ще не вмерла Україна“.

По вічі збирав п. посол матеріяли до соймових інтерпеляцій.

Вічевик.

В глибині Африки

(о. С. К.) Місіонар, о д-р Беркґ, котрий по девятьлітнім побуті в східній Африці вернув до Америки, видав незвичайно цікаву книжку під заг. „На слідах Піґнейців“, з котрої дещо подаємо.

І так пр. недалеко від Найроки мешкає дуже релігійне племя Кікуїв. Вони вірять, що „гріх є коренем усего зла“ і спроваджує смерть. Також вірять, що смерть є заразлива, в виду того муситься уникати небіщиків, щоби не стягнули на себе заразків смерти. Тому там мерця не ховають, але полишають його в хаті, а в стіні роблять отвір, щоби гієни могли легко дістатися до середини й пожерти небіщика.

Цікаві весільні звичаї має племя Вагікуґу. Як лиш наречений зложив будучому тестеви титулом задатку девять овець, посилає трьох приятелів з порученням, щоби напали з засідки на наречену, пірвали її й мимо плачу та вереску привели силоміць до дому його матери. Тут проводить дівчина девять днів на плачу, а наречений перебуває тимчасом на польованю. Властиве весілля відбувається десять днів пізнійше. Над ранком зявляються приятельки нареченої, щоби через голосне падьканця виравити жаль ізза втрати товаришки діточих забав. Позістають вони в хаті через три дні й через увесь час плачуть та безнастанно ридають. По їх відході молодий ставить хату, яка складається з кільканайцяти патиків і з кількох наручий великого листя та починається подруже життя.

Члени племени Вакамба, котрі мешкають на сході від Найроки, мають, як на африканські відносини, високо розвинену штуку лічення зубів. По вирванню зіпсованих горішних зубів заступають їх иншими, котрі витягають зі щоки антильопи. Такі „штучні“ зуби вбивають в отвори, повсталі по вирванню зіпсованих зубів, і оббробляють їх молотком так довго, доки не осадяться з належною силою. Члени сего племени відзначаються незвичайним слухом, бо розмовляючи тихим голосом, знаменито розуміють себе на віддаль поверх сто метрів.

З ДНЕМ 1. СЕРПНЯ Ц. Р. АДРЕСА РЕДАКЦІЇ Й АДМІНІСТРАЦІЇ „Н. ЗОРІ“, „ПРАВДИ“, „ПОСТУПУ“, „БЕСКИДУ“ Є:

Львів, ул. Кльоновича ч. 8, II. пов.

Телефон 4-48.

Цікава всячина

Люде без вітчини

Зміна державних границь в Европі по великій війні спричинила, що значне число осіб, а навіть родин осталося без вітчини. Не знати до якого краю ті нещасливі волокити належать. Ніхто не знає докладно, кілько таких осіб або родин загалом є, а всеж таки є їх багато. Причиною того стану справи був поділ австро-угорської монархії на ріжні осібні, менші але незалежні держави. Є тисячі таких родин, які не знають, до котрої держави вони належать. Вони не мають ні постійного місця побуту, ні цивільних привілеїв ні осібної державної охорони. Часом в одній і тій самій родині муж належить до одної держави як горожанин, а жінка до другої, а знову їх діти до иньшої держави. Тому Союз народів в Женеві одержав просьбу, щоби установити осібний суд-трибунал, котрийби мав займатися провірюваннем державної приналежности таких людей без вітчини.

Підроблювання грошевих значків

Рада Ліґи Націй в Женеві постановила на однім зі своїх послідних засідань скликати протягом слідуючого року міжнародну конференцію в ціли поборювання підрібки грошевих значків (паперових грошей). Оден з членів Ліґи заявив, що після урядових обчислень, протягом трьох послідніх років було в обігу у всіх краях 3.000,000.000 долярів підроблених паперових грошей і 35,000.000 долярів підроблених монет. Ті цифри представляють лише ті фальшиві гроші, які удалося виловити з обігу.

АНТІН ЛОТОЦЬКИЙ.

Боротьба Ірляндії 5

за віру, народність і волю.

Закон сам був доказом гостинности Ірляндського народу. Влада назначувала людей, що з уряду мусили зберігати гостинність. Вони мали постійні прибутки на удержання чужинців. Багато вигнанців королів і князів найшло було захист в Ірляндії.

Тай приватні доми Ірляндців стояли отвором кожному пришельцеві. Хто тільки представився як чужинець, господар дому принимав його, не питав ні хто він, ні куди йде.

Живилися Ірляндці звичайно хлібом, молоком та огородовиною. Вепровина, що її одиноко вживали, належала до великих присмаків. Один літописець каже, що Ірляндці добувають зерно при помочі огню, а хліб печуть у попелі, або на залізних бляхах, званих ґрідль.

Ірляндці, як воївники, бажали виглядати страшно, тому звязували над чолом волося у великий вузол, що звали ґліб. Ця вязка волося й довгі, наїжені вуси та стіжковаті шапки, надавали їх лицям грізного вигляду.

Верхній одяг Ірляндців був отвертий, без рукавів, підперезаний поясом. Жінки носили загортки з богородицею, довгі по коліна. Голови завивали в тонке полотно, як у нас ще не так давно намітки. Молоді дівчата носили довгі коси, переплітані стяжками або золотою чи срібною ниткою.

Довгий час ходили босо, не знали ні чобіт, ні черевиків, хіба ходаки, як наші верховинці.

Визначні лицарі носили золотий ланцюг, та не знати чи це була відзнака їх достойности, чи тільки звичай.

Справи на суходолі змусили Генриха відложити цей намір на пізніше. Щойно по 18 літах рушив він на Ірляндію. Та в цему часі нещасна зрада одного з королів Ірляндії підготовила поневолення всеї країни.

Дермот Мек Марчед, король Лейнстеру, вигнаний ардріяґом Родерихом О' Коонором із своєї держави подався в Англію й прохав помочі Генриха II. Генрих II. прийняв його радо, та що обставини не позволили йому дати справжньої помочі, скінчилося на обітницях.

Тоді Дермот подався до Нормандів, що осіли були в Валії. Ришард Стронґбоґ (що значить „меткий лучник“), найвизначніший із нормандських панів, хоч погорджував зрадниками, згодився за добру заплату привернути Дермонтові престіл. І сотня Норман сіла з отроками й лучниками на судна. Загалом до цеї виправи належало 400 людей. В травні 1170 р. причалили вони в цій частині Ірляндії, відкіля прогнали Дермота.

Важка збруя, шоломи, довгі ратища, великі мечі й великанські коні нормандського лицарства, так зчудували Ірляндців, що збігалися на беріг моря, що не хотіли наступати на цих чужинців у чистому полі, підпалили сусідні села, а самі зачинилися в місті.

Надармо Дермот і його союзники тричі йшли приступом на місто, укріпленого міста здобути не вспіли. Вже хотіли відступати ні з чим. Тоді епископові Веексфорду вдалося погодити підданих із володарем. Заохочений цим першим поводженням Дермот пішов на ріяґа Осори, що захопив був його державу, побив його в кількох битвах і відзискав ціле королівство Лейнстер. Із вдячности дав нормандським лицарям у себе землі куди просторіші, як вони мали їх у Валії.

Друга ця похибка Дермота рішила долю Ірляндії.

Вістка про Дермонтів поворот і про його перемогу, рознеслася вскорі по всему острові з ріжними додатками про норманських лицарів, що їх збруя робила непереможними.

Заворушилися всі начальники. Загальні збори проголосили Дермота зрадником рідної країни й присудило його на прогнання з ірляндського союза. Із усіх боків оружилися проти нього.

Лямпа до відчитування таємного письма

З Берліна доносять, що якийсь Німець зробив таку лямпу, що виділює з себе т. зв. „невидимі лучі", при котрих помочі можна відчитувати закрите письмо і відкривати ріжні фальшивства в письмі, а навіть в поживі. Та лямпа є зроблена з кварцу, який перепускає через себе т. зв. фіолетні лучі світла і є заосмотрена в такий знаряд, що поглощує всі видимі лучі світляного спектра. Коли т. зв. „чорне світло" тої лямпи паде на який предмет, то той предмет сам себе показує в правдивім виді, видаючи з себе темнобагряне, зелене або ясно-жовтаве світло. В той спосіб видно в освіченім лямпою предметі все те, чого голим оком чоловік не мігби побачити.

Слабий зір і злочинність

Амер. Наукове Товариство для студій над зором оповіщує на основі довголітних студій: Велика скількість судових актів, які ми переглянули в наукових цілях, стверджує, що 75% дорослих злочинців стали злочинцями вже перед осягненням повнолітности і що перший товчок до злочину дала в них короткозорість. Вона дуже спинює спостереження й умовий розвиток дітей. Короткозорі діти часто належать через те до злих учнів і підлягають огірченню та злочинним нахилам. В Америці що року стає перед судом коло 200.000 злочинних дітей. Товариство розсилає міліони поучень до батьків родин, щоб уважали на те, аби діти не псували собі очей через читання вечерами, через заблизьке нахилювання і т. п. Стверджено, що 25% всіх дітей в Америці дуже неправильно ходить до школи і що 33% їх занедбується ізза короткозорости. (Гл. Berl. Montagspost „Der Kriminalist," ч. 22. з 1928 р.)

НОВИНКИ

Випадок на вправах. На маневрах в околиці Мостів великих поручник 20. полку уланів обходився необережно з ручною ґранатою, яка вибухла йому в руці. Наслідком того стратив праву руку. Тяжко раненого літаком перевезено до військового шпиталя у Львові.

Поліцай — шпигун. В Скалаті арештовано бувшого постерункового польської поліції Рудольфа Перкача, що перед роком перейшов польсько-совітський кордон, щоб віддатися на услуги совітській дефензиві. Він часто приїздив потайки з поза кордону і власне підчас останньої „службової" поїздки його арештовано.

Нова жертва. В Кракові, на тамошнім летниці злетів у воздух Алєксандер Свейковскі на мисливському апараті типу „Спад 41". Коли апарат був у висоті кількасот метрів, сотник Свейковскі виконав острий спад зісовгуючися крилами в напрямі землі. В хвилі, коли на незначній висоті, хотів пільот довести машину до нормальної позиції, зірвався т. зв. бальдахим, що лучить крила літака. Одно крило обірвалося й апарат впав на землю. Відірване крило впало кількасот метрів подальше розбитого літака. Смерть сотника Свейковського послідувала в одній хвилині.

Гості з хмар. Оноді мав Хоростків неякубудь новину. В городі Пипипа Сусла впав військовий бальон, що відбував вправи в околиці. Залога під проводом поручника Чеха вийшла цілo з випадку. Бальон заладовано на фіру й відвезено залізницею до постійного місця постою.

— **Голодівка вязнів.** В тюрмі у Вісничу, де відсиджують кару засуджені на довші речинці уладили вязні демонстраційну голодівку. Вязні в числі 74 учасників голодівки домагаються випущення на волю, впевняючи, що недавно проголошена амнестія відноситься й до них.

Англійські банки відмовили дисконта радянських векслів. В Москві поважно затрівожили інформації з Лондону про рішучу відмову банків дисконта радянських векслів. Навіть банки, що до недавна готові ще були дати Радянщині гарантійні кредити, як пр. Мілєнд Банк, відмовили кредитів. Становище англійських банків комуністичні круги приписують натискові промислового капіталу, що змагає до повного бойкоту Радянщини.

Продовження італійсько-югославянського договору. 28-го липня скінчився реченець продовження, зглядно виповідження італійсько-югославянського договору. „Новості" доносять, що в Римі й у Београді згодилися з огляду на політичні труднощі Югославії, щоб договір мовчки продовжити дальше. Оба правительства дожидатимуть відповідньої хвилі для остаточного управильнення справи.

— **Реформа італійського шкільництва.** В італійському шкільництві на основі проєкту затвердженого Мусолінієм мають завести нові реформи. Спеціяльний натиск покладають на ідейний бік виховання. Введуть одностайні книжки-читанки для дітей і виховні книжки, що мають впоювати фашистівського духа.

Нові поселенці чули це добре, що Дермотова справа, це їх власна справа. Щоб скріпити свої сили наймали в Анґлії багато пройдисвітів. Збіглося їх чимало, а король роздавав їм гроші й землі. Багато з них не мало нiщо крім оружя, та в скорі стали багатими й могутніми баронами, осівши на східньому березі Ірляндії.

Дуже скоро пересвідчився Дермонт, що замість союзників, дістав панів, особливо, коли Нормане, погодивши Дермотом, закликали собі на вождя згадано го вже Ришарда Стронґбоґа. Ришард зібрав військо, зоружив кілька кораблів і причалив у цему самому місці, де й перше з Дермотом.

Земляки прийняли його з найбільшою честю, а король Лейнстеру, щоб тільки зберегти престіл, віддав провід над своїм військом Стронґбогові.

Нормандський вожд почав виправу здобуттям Ввотерфорду, міста наблизчого норманській колонії. Лишив там залогу й подався на північ і обляг Деблін, найбагатше та найважніше місто на східній стороні тай взяв його приступом. Здобуття цих двох міст зробило Стронґбоґа володарем просторої країни. Він позакладав тамечки чимало укріплень і твердинь.

Заволодівши так королівством Лейнстеру, нібито під іменем Дермота, що з його дочкою оженився, гордий Норманець оружився вже на підбиття всеї Ірляндії. Та несподівано анґлійський король Генрих II. видав приказ, щоб усі Нормане, що перебувають в Ірляндії під карою конфіскати маєтків і прогнання вертали в Анґлію. Заборонив теж анґлійським кораблям причалювати до Ірляндії. Зробив це Генрих тому, бо боявся, що коли один із могутніх Норманів запанує над Ірляндією, то вона пропаде для нього.

Тепер Ришард не тільки не міг думати про нові здобуття, але й тривожився, як удержить це, що вже здобув, коли Нормане кинуть його. Він старався порозумітися з анґлійським королем. Та король не хотів і чути про поєднання. Ще й забрав на державний скарб усі Ришардові добра в Анґлії та в Валії.

Лаврентій О'Толь, деблінський архіепископ і Гесельф, посадник цего міста, узнали цю хвилю найкориснішою до наступу на норманську колонію в Лейнстері. Попрохали помочі в Ґодфрида, короля острова Мен й разом із його військом обляглиДеблін. Спершу щастило обляженим Норманам, та потім ірляндське військо щодень зростало відділами, що їх надсилали ріяги північної части острова й укінці ввійшло в межі держави Лейнстер.

Стронґбоґ мусів конче старатися поєднатися з Генрихом II., хочаб і з власною втратою. Тож прийняв Генрихові умови й став із володаря простим намісником анґлійського короля. В нагороду за це король звернув йому сконфісковані добра в Анґлії та в Валії.

Генрих порішив відвідати нові набуті землі. Насамперед подався в Валію, де в церкві царя Давида був на торжественнім богослуженню й благав у Бога благословенства для своєї подорожі, що її ціллю була справа віри. Причалив потім у Ввотерфорді в жовтні 1172 р. з 240 кораблями, 400 лицарями й 8000 вояками. Нормане зараз прилучилися до його війська, що йшло на захід. Без перепон дійшли до міста Кащель. Куди тільки прибув Генрих, Ірляндці тікали в верховину за ріку Шанон, бо бачили, що годі їм опертися йому. Так північні ріяги мусіли піддатися Генрихови та зложили йому присягу на вірність.

Анґльо Нормане поділилися землями Ірляндців, що втекли. А коли голод змусив цих бідаків вийти з криївок, переможці прийняли їх як підданих на їх таки власних полях. Норманські залоги розложилися по містах і норманськими військовими старшинами обсаджувано місця давніх народних вождів, що враз із землями втратили й своє військове старшинство.

(Дальше буде.)

— **Протижидівський напад на радянській Україні.** Селяне розярені недостачею хліба, що щораз більше відчуваеться, напали на дві жидівські кольонії під Маріюполем. Юрба селян була зоружена косами, серпами, а частинно револьверами й навіть рушницями. Прийшло до сутички, в якій жидів розбито, а селяне без перепон забрали частину свіжо зібраного збіжа.

— **Риба з перед 60 століть.** Робітники, що працювали при копанні ровів у місцевості Anundsjö в Норвеґії найшли в глибині 8 метрів у глині чудернацький кістяк. Інститут ґеольоґічний в Ослю по близчому розгляді признав, що це кістяк риби з перед 6000 літ з крижаної доби.

— **Кілько соли споживає людина?** Консумція соли дуже ріжна, залежно від народности. І так припадає річно в кільоґрамах на голову: в Еспанії 4·75, Франції 5·2, Італії 6·25, Росії 8·5, Анґлії 12·5, Німеччині 13·1, Польщі 14, Америці 15. Найбільше соли, значить, споживають ці народи, що найбільше добувають її.

Чисельна сила Чинів західних народів. Чин Єзуїтів має: італійська галузь 1679 членів, німецька 3822, французька 2866, еспанська (разом з полудн. Амер.) 4838, анґлійська 3337. півн. американська 3565 італ. Всіх членів Чина є тепер 20.107 (538 більше ніж попереднього року). Чин Францішканів мав з кінцем 1927 р. 1863 монастирів і 18.739 членів та 6.186 молодих вихованків. — Згромадження Редемптористів 310 монастирів і 5.262 членів.— Чин Домініканів 5.743 членів (від 1921 р. зріс на 1009 членів) і т. д. Словом у всіх народів зростає нахил до монастирського життя, котрому посвячуються найлучші сили.

— **Діти протестують.** Про характеристичні настрої української молоді й дітей доносить „Пролетарська Правда“ з 26. червня ц. р. В Переяславі, невподалік Київа влаштовано в школах свято Леніна. Свято це рішила молодь збойкотувати — діти не хотіли деклямувати комуністичних віршів та грати штуки, що вихваляла Леніна. Багато дітей не явилося зівсім на свято й воно зівсім не вдалося. Небаром мало відбутися свято в честь Тараса Шевченка. Шкільна молодь уже заздалегідь приготовлялася старанно до цего під проводом учителів. Свято вийшло знаменито. Шевченкових пісень співали з захватом, відчиту про Шевченкове життя слухали з зацікавленням. „Пролетарська Правда“ обурюється на це, що молодь цінить Шевченка, а байдужа для Леніна. Присланий до одної зі шкіл комуністичний прелеґент спитав у дітей: „Хто більший, Ленін чи Шевченко?“ Діти відповіли: „Шевченко, бо він терпів за Україну.“ Прелеґент хотів пересвідчити дітей, що Ленін більше заслужився, як Шевченко, та діти стали кричати й унеможливили прелеґентові відчит про Леніна.

Смішне.

В театральній касі.

— Чи є ще вільні першорядні місця?

— Так, маємо ще досить вільних, прошу дуже.

— Дякую, се мабуть слаба штука, коли ніхто не купує...

Чи знає?

Жид: Пане ґазда, притримайте свою собаку!

Ґазда: Не бійтесь! Чиж не знаєте, що собака, котра голосно лає, не вкусить?

Жид: Я знаю, але чи вона се знає!

ОГОЛОШЕННЯ

Відповідальний редактор Антін Потоцький

З друкарні Вид. Сп. „Діло“. Львів, Ринок 10